

Dobos Arnold

Minden héten háború

Az elmúlt időszak gazdaságpolitikai és egyéb belpolitikai folyamatainak eredményeképp a kormánynak hosszú idő után újból hitelről kell tárgyalnia a Nemzetközi Valutaalappal. Orbán Viktor kormányfő szerint jelenleg összesen 14 olyan magyar ügy van, amely a Bizottság szerint az EU-s jogszabályokkal nem harmonizál, és ez összehasonlítva más tagországokkal nagyon is alacsony. Az érvelés nem tér ki arra, hogy a szóban forgó törvények visszavonása a hitelszerződés feltételeképp lett meghatározva. Továbbá úgy tűnik, mintha a kormány az EU-n belül meglévő mechanizmusok elől megpróbálna kitérni.

Orbán Viktor a vita tárgyát képező 14 ügyet a Hír TV-nek adott december 22-i interjújában igyekezett a „brüsszeli élet velejárójaként” bemutatni. Érvelését arra alapozta, hogy jelenleg hozzávetőleg 700 jogalkalmazási vita folyik a tagállamok és az Európai Bizottság között. A miniszterelnök azt is elmondta, hogy a negatív kritikákat nem kell összerezzelve fogadnunk, mert [Brüsszel nem Moszkva](#).

Bár még a 2011-es évre vonatkozó statisztikák nem érhetők el, vagy egyéb hivatalos kimutatás a magyar ügyekről, a kormány ennek ellenére sem érezte annak szükségét, hogy egy összegző tanulmányt összeállítson a nyilvánosság számára. Ami azért is tűnhet furcsának, mert az elmondottak alapján ez a kormány igazát támasztaná alá.

A legfrissebb, 2010. évi [28. éves jelentés](#) szerint arra következtethetünk, hogy a 700-as szám megfelel a valóságnak: 2010-ben ugyanis a Bizottság *hivatalból indított* ügyeiből származott 739 folyamatban levő ügy. Amit a kormányfő érvelése nélkülöz az a magyar ügyek tételszerű ismertetése, azok érdemi összehasonlítása a külföldiekkel. Amit tartalmaz az pedig egy kiváló példa a kormány álláspontjáról és viszonyáról az Európai Unióról és annak működéséről. Az kétségkívül helyes meglátás, hogy Brüsszel nem Moszkva, azonban ez nem egyenlő azzal,

hogy a csatlakozással és az azóta elfogadott jogszabályok ránk nézve nem kötelezőek. Természetesen lehet vitázni azon, hogy az EU központosító tendenciája valóban minden szempontból kedvező-e, attól még fennálló kötelezettségeink nem változnak. A 700 ügyre hivatkozást is az teszi kínosan puha érvvé, hogy attól, mert más tagországoknak is vannak jogalkalmazási dilemmái a Bizottsággal, az még nem tesz ettől független kötelezettségzegéseket elfogadhatóvá.

Eljárás jogsértés esetén

Itthon kevés szó esik az Európai Unió működési mechanizmusáról, ami vitás kérdésekben és megfelelően redundáns kormányzati kommunikáció mellett azt a benyomást keltheti, mintha az Unió, pontosabban a Bizottság ad hoc jelleggel, illetéktelenül szólna bele, egyébként hatáskörébe nem is tartozó magyar belügyekbe. A valóságban azonban a tagállamok feladata, hogy biztosítsák jogrendszerükbe az uniós irányelvek átültetését, és amennyiben kötelezettségzegés áll fenn, a Bizottság az illetékes szerv, amely eljár annak megszüntetése érdekében. Az uniós jogrendszer szövevényességével tisztában van az eljárási rendszer alapján is láthatóan kooperációra törekvő, emiatt is sok esetben kevésbé hatékony Bizottság. Az eljárási rend, tudniillik az EB jogsértés esetén először „bíróági eljárást megelőző eljárást” indíthat, és a bírósági szakasz csak végső esetben történik. Azelőtt még az EB felszólító levelet küld a tagállamnak, azután a tagállam jogi munkáját segítő egy indokolással ellátott véleményt küld meg még az ügy Bíróság elő utalása előtt. A teljes procedúra elvileg hosszú időt vehet igénybe, ezért is van részben minden évben sok lezáratlan ügy, azonban az ügyek 88%-a nem is jut el a bírósági szakaszig. Ami azt a benyomást kelti, hogy többször csupán jogértelmezési hibáról, és nem akaratlagos, például belpolitikai szempontok szerint motivált lépésekről van szó.

A 700 ügy, avagy valóban kevés-e az a 14?

A Bizottság jelentését tanulmányozva az derül ki, hogy a jogsértések által leginkább érintett három szakpolitikai terület (környezetvédelem, belső piac és adózás) az összes jogsértési ügy

52 %-át teszi ki. Ezek közül is a környezetvédelmi ügyek teszik ki a legtöbbet. A 2010-ben lezárt ügyek többsége azelőtt zárult le, hogy a tagállamok felszólító levelet kaptak volna. A Bizottság által jelzett problémákra válaszul a kormányok megtették a szükséges lépést az uniós joggal való megfelelés érdekében.

A magyar ügyek száma mindazonáltal nem szolgáltatna alapul éles kritikára. A második Orbán-kormány ideje alatt még kevesebbnek is tűnik a vitás kérdések száma. A második Gyurcsány-kormány idején, 2007-ben például [13 ügy](#) is eljutott a jogsértési eljárások utolsó szakaszába. Továbbá külföldi példát hozva, 2010-ben Olaszországgal 176, Belgiummal 159, Görögországgal szemben 157 ügy volt folyamatban.

Azonban ezek csak önmagukban kevés tartalmat rejtő számadatok. Ami kritikára adhat okot az a kérdéses ügyek komolysága, az, hogy milyen fajsúlyúak is azok. Nyilvánvalóan minden tárgyalás alá vont ügynek van jelentősége, azonban ritkák az olyan esetek, amikor ezek közül akár egy is elég ahhoz, hogy egyöntetű negatív véleményt alakítson ki egy ország kormányáról, teljes elszigeteltséghez, és szinte felfoghatatlan politikai arcvetéshez vezessen. Ennek fényében könnyű belátni, hogy nehezen hasonlítható össze komolyságukat tekintve a 2007-es ügyek (például kukoricaintervenció, iparüzési adós, és a tokaji borral kapcsolatos 5 (!) ügy) az idej fontosabbakkal: a jegybankról és a pénzügyi stabilitásról szóló törvénnyel.

Fontosabb kritikák

A **pénzügyi stabilitásról szóló törvény** az egyike azon törvényeknek, melyek a legnagyobb vihart kavarták bel – és külföldön egyaránt. A jogszabállyal az a legfőbb probléma, hogy mivel lévén kétharmados törvény, szinte bebetonozza, és csak egy új, minősített többség által teszi eltávolíthatóvá, a már bizonyítottan kudarcos egykulcsos adórendszert. Abban még a fideszes [Alaptörvény](#) is egyetért, hogy a „*kiegyensúlyozott, átlátható és fenntartható költségvetési gazdálkodás*” elvének érvényesítése prioritás, amelyért felelősséggel a mindenkor kormány tartozik. Ezzel szemben viszont a jelenlegi jövedelemadó-rendszer

minden évben csökkenti a bevételt 500 milliárd forinttal, miközben a kiadási oldalon ezt nem ellensúlyozza semmi. Tehát a következő, adópolitikáért egyébként természetesen ugyanúgy felelős kormányok kezét köti meg, akiknek kétharmad híján a rossz fiskális mutatók mellett még egy *intézményesített, 500 milliárdos permanens strukturális hibával* is meg kell küzdeniük. Nyilvánvalóan abszurd dolog, hogy egy láthatóan elhibázott (a munkakeresletet semmilyen szinten nem növelő) szisztémát kellene fenntartania egy azt ellenző kormánynak, sőt menedzselnie is.

Mivel a hitelekért cserébe az IMF az ad hoc gazdaságpolitikai intézkedések beszüntetését is kéri, ezért elképzelhető, a **végtörlesztés** jelenlegi gyakorlatát is kéri megszüntetni. A végtörlesztések, hasonlóképp a személyi jövedelem adó változtatásaihoz jól szemléltetik a Fidesz végletes elköteleződését a közép – és felsőosztály felé. Nyilvánvalóan semmi haszna nincs az alacsonyabb keresetűekre nézve, járulékos vesztese pedig az egész ország. Ugyanis miközben a kormány gazdaságpolitikai intézkedései alkalmatlannak bizonyultak a növekedés beindításához, e két intézkedés (szja-módosítás, végtörlesztés) nagyban hozzájárultak a célok elérhetetlenné válásához. Ugyanis a végtörlesztések eredményeképp nem nehéz belátni, hogy a hazai bankrendszer tőkeállománya és hitelezési hajlandósága csökken, és mivel a korábbi döntések következményeképp számos külföldi beruházó elhagyja az országot a gazdasági növekedés beindításában (tőkenövelés, beruházások, foglalkoztatás) exponenciálisan nagyobb feladat hárul a magyar vállalkozói szférára, azonban a kormány például bankokkal kapcsolatos rendelkezései szinte teljesen meggátolnak bármilyen hitelfelvételt, ekképpen pedig minden potenciális nagyobb beruházást.

A Valutaalappal és az Unióval folytatott tárgyalások szempontjából a másik kritikus pont a december 30-án elfogadott **jegybanktvörvény**. Elfogadása előtt is több kritika érte a tervezetet, de a végső formájában az Európai Központi Bank több javaslatát is figyelembe vevő jogszabály pusztán léte így is a történelmi magasságok felé lökte a forint árfolyamát az euróhoz képest. A pénzpiacok azért reagáltak ilyen gyorsan, mert ezt a befektetők úgy interpretálták, hogy ilyen körülmények között az IMF-EU páros nem is fog tárgyalni hitelszerződésről. A január elsejétől hatályos törvénynek megfelelően a Monetáris Tanács

tagjainak száma 7-ről 9-re bővül, akiket – az MNB elnökén és alelnökein kívül – az Országgyűlés választ meg. Valamint megteremti a jogi lehetőséget a Magyar Nemzeti Bank és Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (PSZÁF) összevonásához. Az [MNB is kifogásolta](#) sajtóközleményében a tervezetet, amely szerinte „*megteremti a jegybanki döntéshozatal kormányzati, pártpolitikai érdekek szerinti befolyásolásának lehetőségét*”. Ez viszont szöges ellentétben áll a hazánk által is elfogadott Európai Unió működéséről szóló szerződéssel, melynek 130. cikke kimondja, hogy „*a tagállamok kormányai kötelezettséget vállalnak arra, hogy tiszteletben tartják ezt az elvet (ti. a jegybanki függetlenséget), és nem kísérlik meg az Európai Központi Bank vagy a nemzeti központi bankok döntéshozó szervei tagjainak befolyásolását feladataik ellátása során.*” A jegybank [érvelését](#), miszerint instabillá teheti a gazdaságot a növekvő bizonytalanság miatt a törvény, később a 324 forint feletti [euróárfolyam](#) jól szemléltette pár nappal később. Ami miatt szükségessé is vált Fellegi Tamás [nyilatkozata](#), valamint a gyökeres szemléletmód-váltás a kormány részéről.

A folytatás

Fellegi Tamás említett nyilatkozata már a történések egy új korszakát jelöli. A kormány e szerint hajlandó bármilyen feltételek mellett tárgyalni a felekkel annak érdekében, hogy a megegyezés minél hamarabb létrejöjjön. Mivel a fentebb említett szakpolitikai lépések a fizetéképtelenség rémével fenyegetnek, emiatt ez várható is volt. A dilemma a kormány részéről az, hogy az Európai Unióról és a Valutaalapról széles körben kommunikált álláspontjuk miatt most a történések folyamányaként kialakult egy olyan helyzet, amelyben a kormány érdekei nem egyeznek meg az ország érdekével. Az ország érdeke nyilván a bizalom mielőbbi helyreállása volna, valamint a költségvetési és gazdasági stabilitás visszanyerése. Azonban ez egyet jelentene a kormányzati politika meghatározó törvényeinek (jegybank törvény, az igazságszolgáltatással kapcsolatos intézkedések, név szerint és főleg a [bírók és az ügyészek](#) kötelező nyugdíjaztatását 70 helyett 60 éves korukra változtató jogszabály, adatvédelmi ombudsman jogállásával kapcsolatos változások) visszavonásával, és alapvető gazdaságpolitikai fordulattal. Nyersen fogalmazva az eddigi politikával való teljes szakítással.

Minden héten háború

A leírtakból kitűnik, hogy a napnál is világosabb, mit kellene a kormánynak lépnie. Azonban az elemzésben tárgyalt 14 vitás ügy miniszterelnöki kommunikációjából is kiderül, hogy a kormány nem tartja a nemzeti intézményekhez hasonlóan partnernek az európaiakat sem. Bizonyos közösségi irányelvek betartatása nem interpretálható a nemzeti önrendelkezés ellen irányuló támadásnak. Ugyanúgy az Európai Bizottság illetlen intézkedései sem illetéktelen beavatkozások egy nemzet belügyeibe, hanem a jogsértések megszüntetésének a jogilag helyes módja. Ez ugyanis az Európai Unió működéséről szóló szerződésnek megfelelően az EB hatáskörébe tartozik. Ezt feltételezhetően akceptálható is a kormány által, mégis napi rutinfeladatnak számít ennek a logikának a félremagyarázása, a közvetlenül megnyilvánuló Európa-ellenes kommunikáció, ami viszont csak a kapcsolatok erodálásához és az ország helyzetének romlásához vezethet. Azonban fontos látni, hogy egy ilyen scenárió esetén a kormány és az ország érdeke nagyon távol esik egymástól. S az ellenreakcióként megfogalmazódó kritikák az IMF, a Bizottság, az Európai Unió Tanácsa, vagy az Európai Parlament felől kizárólag a kormány működésének bírálata, ami ekképpen nem az ország ellen való, nem az ellen irányul.

Az arrogáns kommunikációra alapuló hatalmi politizálás kompromisszumot nem kereső mentalitása pedig egy szövetségesek nélküli állapotba löki az országot, egy olyan helyzetbe, melyben a teljes kiszolgáltatottság és súlyos hitelességi deficit csak tovább súlyosbítja korunk interdependenciákra épülő világában az ország kilátásait. A kormány hatalmi politizálását pedig fel kellene, hogy váltsa egy szövetségesi kapcsolatokat erősítő magatartásnak a meglévő keretrendszerben, és a politikai döntéseket pedig a pártpolitikai és rövidtávú népszerűség-maximalizáló szempontok helyett kizárólag a nemzet és az ország érdekeihez kellene igazítani.